

алу. Звичайно, що одну з головних ролей у цьому процесі відіграють саме Університети, тому дуже важливим є побудова системи оцінювання знань та досягнень студентів, що відповідають дійсності.

На виконання положень Болонської декларації від 1999 року необхідним на даному етапі є розвиток європейської системи вищої освіти та просунення її по всьому світу. Відповідно до поставлених задач також розроблені цілі, досягнення яких є безпосереднім етапом у процесі збільшення міжнародної конкурентноздатності та корисності європейської системи вищої освіти.

Так, наприклад, однією з цілей Болонської декларації є застосування системи залікових балів (так званих кредитів) за типом ECTS.

В КНЕУ вже введена дана система оцінювання знань студентів та їх досягнень. Але, як і кожне нововведення вона має певні недоліки, які створюють перепони на шляху повної реалізації студентської мобільності та виявленню їх інтелектуальних потенціалів:

— оперування тільки трьома балами: «0», «5», «10» є дуже радикальним кроком. Така кількість балів не дає повної можливості викладачу оцінити належним чином знання студента та групи в цілому. Більш раціональна в даному випадку класична «4» — бальна система. Використовуючи таку систему викладач у кінці семестру виставляє студенту оцінку: «2» або недопуск (незалік), «3», «4», «5» або допуск (залік), які, в свою чергу, дорівнюють визначеній кількості балів, кратних п'яти (для зручності);

— недостатня мотивація бальної системи для дисциплін, які не потребують іспиту;

— особливості груп та дисциплін, які викликають певні ускладнення в єдиному підході до системи оцінювання.

Виходячи з цього, ми вважаємо більш доцільним дозволити викладачам певну свободу у виборі систем та методик оцінювання із виходом за загальноприйняту кількість балів, т. б. на єдиний результат.

О. О. Субіна, начальник
науково-методичного відділу

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЯКОСТІ

Радикальні зміни, що відбуваються за останнє десятиріччя в економічній та соціальній сферах, імперативи зростаючого інформаційного суспільства, стрімкий розвиток наукових знань, інформаційних та комунікаційних технологій висувають якісно нові завдання перед світовим співтовариством. В цих умовах незмірно зростає роль освіти і особливо вищої. Вища освіта і наука стають глобальними факторами суспільного розвитку, входять в число найбільш важливих націо-

нальних та загальноосвітніх пріоритетів, виступають «в якості найважливіших компонентів культурного, соціального та економічного розвитку людей, співтовариств, націй»¹.

Особливістю останнього часу є цілеспрямована спільна діяльність європейських країн по формуванню загальноєвропейської системи вищої освіти в рамках так званого Болонського процесу, створенню до 2010 року «європейського простору вищої освіти», де «національні особливості та спільні інтереси зможуть взаємодіяти та підсилювати одна одну в інтересах Європи, її студентів і в більш загальному значенні — громадян»².

Україна готується приєднатися до Болонської співдружності на четвертому саміті Болонського процесу, що має бути проведений 19—20 травня 2005 року у м. Берген (Норвегія), і наш університет є одним із учасників проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу відповідно до умов Болонської конвенції, започаткованого згідно з рішенням колегії Міністерства освіти і науки України від 24.04.2003р. № 5/5-4.

Серед п'яти основних завдань Болонської декларації, що належить реалізувати країнам для створення загальноєвропейського освітнього простору, особливого значення надається такому інструменту як Європейська система трансферу оцінок (ECTS — European Community Course Credit Transfer System). Впровадження та застосування цієї системи як на національному, так і на міжнародному рівнях є необхідною умовою й водночас ефективним засобом формування відкритого освітнього простору.

Система кредитів ECTS була розроблена в 1997 році Європейською комісією з метою спрощення умов навчання студентів за кордоном. Ця система повинна була забезпечити єдиний засіб виміру та порівняння результатів навчання при переході з одного вищого навчального закладу до іншого. Вона мала також допомогти співробітництву ВНЗ в плані полегшення доступу до зарубіжних навчальних планів та забезпечення академічного визнання результатів навчання. Ця система могла б використовуватися і в рамках вузів однієї країни.

ECTS базується, перш за все, на концепції 60-ти кредитних одиниць обсягу робіт студентів за один академічний рік або 30 кредитних одиниць за семестр (20 за триместр). Кредити враховують всі види навчальної роботи студента, включаючи аудитор-

¹ Вища освіта в XXI віці: підходи та практичні заходи. Заключна доповідь Всесвітньої конференції з вищої освіти. — Париж, ЮНЕСКО, 5-6 жовтня 1998 р. — С. 6.

² The European Higher Education Area. Joint Declaration of the European ministers of Education. Convened in Bologna on the 19th of June 1999 <http://www.ntb.ch/SEFI/bolognadec.html>

ні заняття (лекції, практичні, семінарські), самостійну роботу, всі види робіт по перевірці знань, усі види практик та підсумкову атестацію і забезпечують уніфікований підхід до визначення трудомісткості освітньої діяльності студента.

Загальна кількість кредитів ECTS, необхідних для опанування освітніх програм бакалавра становить: $60 \times 4 = 240$ кредитів, магістра — $60 \times 5 = 300$ кредитів.

Таким чином, загальне навантаження бакалаврських програм, що відповідає 240 заліковим кредитам, дорівнює нормативному терміну навчання 4 роки, що становить 168 тижнів (без урахування часу канікул), і в середньому — 42 тижні на навчальний рік. При максимально допустимому навантаженні студентів (54 години на тиждень) це виходить 2168 годин на рік. Отже 60 залікових кредитів ECTS за навчальний рік можуть дорівнювати приблизно 2168 годинам навчального часу за нашими навчальними планами. З чого вагу 1 залікового кредиту ECTS можна розрахувати як: $2168 \text{ год.} : 60 \text{ кр.} = 36,13 \text{ (3) годин.}$

Система ECTS передбачає також уніфікацію шкали оцінювання знань і введення 7 оцінок:

Оцінка ECTS	Значення оцінки
A	Відмінно — видатна робота з мінімальними помилками
B	Дуже добре — вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками
C	Добре — в цілому хороша робота, але з помітними помилками
D	Задовільно — пристойно, але із значними помилками
E	Достатньо — задовольняє мінімальним вимогам
FX	Не прийнято — необхідне доопрацювання
F	Не прийнято — необхідно переробити

Що ж має зробити ВНЗ при запровадженні ECTS:

1. У навчальному плані поряд з кількістю годин (відповідно до діючого в країні порядку) проставити кількість кредитів відповідно до вимог ECTS.

2. Розробити шкалу переведення своїх оцінок на оцінки ECTS.

Наприклад: 5 (відмінно) — A, B; 4 (добре) — C, D; 3 (задовільно) — E; 2 (незадовільно) — FX, F.

Крім цього ВНЗ необхідно підготувати 3 основних елементи ECTS:

1. Стандартний інформаційний пакет (курсний каталог) навчального закладу двома мовами (або тільки англійською мовою для програм, які вивчаються англійською) на веб-сайті і (або) на дискеті

чи в буклеті. Інформаційний пакет має містити загальну інформацію про ВНЗ, назви напрямів, спеціальностей, анотації дисциплін із зазначенням обов'язкових та вибіркових курсів, методики і технології викладання, залікові кредити, форми та умови проведення контрольних заходів, системи оцінювання якості освіти тощо.

2. Договір про навчання між ВНЗ та студентом, в якому вказуються напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень, спеціальність, порядок і джерела фінансування та розрахунків за освітні послуги.

3. Академічну довідку оцінювання знань (після закінчення ВНЗ — додаток до диплома європейського зразка), що засвідчуватиме досягнення студента в системі кредитів і за шкалою успішності на індивідуальному рівні за системою ECTS.

Ідея Болонської декларації полягає в тому, щоб уніфікувати дипломи (а також академічні довідки, сертифікати з прослуханих курсів тощо), видані будь-якою європейською державою, і зробити їх зрозумілими для працевлаштів та приймальних комісій навчальних закладів усієї Європи. Виконання умов Болонської декларації значно спростить процес переведення та вступу до закордонного ВНЗ, а також міжнародного працевлаштування. Проте це тільки формальний бік справи. Адже в більшості випадків диплом маловідомого вузу майже нічого не говорить ні про особисті якості особи, ні про його здібності до праці. Виключення будуть становити лише вузи із загальновідомою репутацією. В Європі це, перш за все, дипломи Оксфорду, Кембриджу та Сорбонни. Виходячи з цього постає завдання — за період до травня 2005 року (тобто до четвертого самміту Болонського процесу, коли планується приєднання України до європейського освітнього співтовариства) докласти всіх зусиль аби цей список поповнився і назвою нашого славного університету.

Г. С. Тесленко, канд. екон. наук,
доцент кафедри інформаційних систем в економіці

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ В РУСЛІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

В нашому університеті багато зроблено для наближення умов розвитку науки і навчальних технологій до загальноєвропейських в контексті Болонської декларації 1999р.: замість трьох рівнів освіти (бакалавр, спеціаліст, магістр) залишено тільки два — бакалавр і магістр; введена кредитно-модульна система навчання; прийнятий термін навчання для бакалаврів — 4 роки, а для магістрів — 1 рік; більшість студентів працевлаштовуються ще під час навчання чи зразу ж після нього тощо. Активно застосовуються комп'ютери, які є хоро-